

“СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ”

МАТЕРІАЛИ

**І МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(5-6 жовтня 2023 р.)

Запоріжжя – Мелітополь – Київ

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
Лодзинський Університет (м. Лодзь, Польща)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський»
(м. Шумен, Болгарія)
Eötvös Loránd Університет (м. Будапешт, Угорщина)
Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (м. Бельці, Молдова)
Університет Західної Флориди (м. Пенсакола, США)
Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Європейський університет (м. Тбілісі, Грузія)
Ардаханський університет (м. Ардахан, Туреччина)
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Національний авіаційний університет
ГО «Прогресильні»
Громадська спілка «Освіторія»
Студія онлайн-освіти EdEra

05-06 жовтня 2023 р.
I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»,
присвячена 100-річчю МДПУ імені Богдана Хмельницького

October 05-06, 2023
THE 1ST INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“MODERN HIGHER EDUCATION: ACHIEVEMENTS, CHALLENGES AND
PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY”, dedicated
to the 100th anniversary of Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical
University

Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 2023

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

*Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 3 від 31.10.2023 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 05–06 жовтня 2023 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 370 с

У збірнику оприлюднено матеріали учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності», присвячена 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, яка відбулася у змішаному форматі 05–06 жовтня 2023 р.

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів закладів освіти різних рівнів.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

© Авторський колектив, 2023

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

<i>Максимов О., Дюжикова Ю. Критерії оцінювання дій студента-практиканта на уроках хімії.....</i>	<i>11</i>
<i>Мединський С. Акредитація програм підготовки викладачів фізичного виховання як запит суспільства на якість освіти (на прикладі США).....</i>	<i>16</i>
<i>Щебликіна З. Організація процесу інноваційного управління навчальними закладами.....</i>	<i>20</i>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ РІЗНИХ ЧИННИКІВ НА ЇЇ ФОРМИ ТА ЗМІСТ

<i>Арабаджи-Тіпенко Л., Туровцева Н., Пюрко О. Формуюча роль гарденотерапії при збереженні здоров'я нації в умовах невизначеності.....</i>	<i>24</i>
<i>Букреєва І., Чичановський І. Практики соціальної солідарності та згуртованості у фокусі війни.....</i>	<i>28</i>
<i>Глебова Н., Семікін М. Проблема вимушеної міграції молоді в контексті актуальних запитів українського суспільства.....</i>	<i>31</i>
<i>Гранкіна В. Погляди на підготовку поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.....</i>	<i>35</i>
<i>Карасевич С., Карасевич М. Фізична культура і система фізичного виховання у вищих навчальних закладах.....</i>	<i>38</i>
<i>Калашник Д., Гейдел А. Вплив на формування мовної компетентності студентів на заняттях з фізичного виховання.....</i>	<i>42</i>
<i>Ковтун О. Управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною, в умовах війни: виклики і досягнення.....</i>	<i>45</i>
<i>Кожевникова А., Воронка М. Дудко Я. Виробнича (викладацька) практика як головний компонент професійної підготовки магістрів спеціальності 0110Освітні, педагогічні науки (ОПП «Педагогіка вищої школи»).....</i>	<i>50</i>
<i>Лепський М. Турбулентність корпоративної культури вищої освіти в умовах невизначеності.....</i>	<i>54</i>
<i>Митева А., Врубел А. Формиране на комунікативната компетентност като компонент на професионалното умение на учителя по музично изкуство.....</i>	<i>59</i>
<i>Намлієва Н. Інформаційне забезпечення менеджменту фінансування вищої освіти.....</i>	<i>66</i>
<i>Озерський І. Професійний стандарт на групи професій «Викладачі вищої освіти» за спеціальністю «Право».....</i>	<i>68</i>

Осипенко С., Захарова Н. Фандрайзинг як альтернативний інструмент фінансового забезпечення закладів вищої освіти в умовах війни.....	71
Проценко А. Професійна підготовка сучасного вчителя фізичної культури.....	74
Проценко А., Гарбар Д. Формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.....	79
Предместніков О. Право регулювання академічної свободи в сучасній вищій освіті: обмеження та гарантії.....	83
Сидоренко А., Ковальова Ю. Важливість підготовки фахівців у галузі вітрової енергетики в рамках спеціальності 101 "Екологія".....	89
Сіциліцин Ю. Впровадження штучного інтелекту в освітній процес університету на прикладі ChatGPT.....	94
Стратонов В. Юридична освіта: проблеми та виклики.....	98
Христова Т., Пюрко В. Магістральні вектори оптимізації здоров'я майбутніх учителів у контексті суспільних викликів.....	100
Христовой Р. Сучасні пріоритети управління процесом у сфері фізичної культури та спорту.....	105

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Букша М., Мамонов М. Цифрова трансформація професійної (професійно-технічної) освіти в умовах війни в Україні.....	109
Кокарева А. Формування цифрової компетентності майбутніх студентів інженерів в технічному університеті.....	111
Кудінова М. Блог як засіб створення відкритого освітнього середовища закладу вищої освіти (на прикладі блогу діагностично-корекційної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053Психологія).....	115
Осадча К., Осадча М. Інструменти генеративного штучного інтелекту в комп'ютерній графіці.....	118
Сидорчук Р. Аналіз поняття інформаційно-цифрової компетентності....	123
Suprun O. AI tools for teaching foreign languages in higher education institutions.....	126

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНШИХ РЕФОРМ

Арестенко В., Кулик І. Застосування технології проблемного навчання в шкільному курсу хімії.....	129
---	-----

Bodyk O. <i>Adapting Pedagogical Approaches: The Evolution of the English Language Teacher's Mindset in the 21st Century</i>	133
Гейтенко В. Педагогічні умови формування навичок здорового способу життя школярів початкових класів засобами фізичного виховання в контексті реалізації Концепції Нової української школи.....	138
Гришко С., Зав'ялова Т., Непша О., Прохорова Л. Формування природоохоронних знань як компоненту екологічної компетентності майбутніх учителів географії в умовах Нової української школи.....	143
Дюжикова Т., Галиця В. Реалізація міжпредметних зв'язків у підготовці майбутніх учителів до керівництва професійним самовизначенням школярів.....	149
Ісагулян А., Таблер Т., Спірінцев Д. Організація позакласної роботи з фізики на засадах Нової української школи.....	154
Котова О., Кулябіна А. Фізичне виховання як складова пізнавальної активності учнів.....	159
Олійник І., Лисенко І. Фізична підготовка в волейболі як методична проблема.....	162
Подосиннікова Г. Формування навичок критичного мислення майбутніх учителів англійської мови в умовах онлайн навчання з використанням інтерактивних цифрових інструментів.....	166
Сопотницька О. В., Сопотницький Р. С. Професійна діяльність вчителя фізичної культури в новій українській школі.....	170
Цибульська В., Безверхня Г. Теренкур як засіб фізичного виховання студентської молоді.....	173

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЇЇ АДАПТИВНОСТІ

Бойко С. Впровадження освітніх технологій шляхом проведення експериментальної діяльності в закладах освіти.....	177
Галиця В., Ніколаєва Ю. Проблеми реалізації принципів свідомості, активності та самостійності учнів на уроках хімії в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання.....	182
Грудкіна Н., Колесников С., Малій Х. До питання прикладної спрямованості та використання систем комп'ютерної математики в процесі підготовки майбутніх інженерів.....	186
Ілійчук Л. Коучинг як інноваційна технологія підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти.....	192
Канарова О. Інноваційні педагогічні технології в умовах модернізації сучасної освіти.....	195
Круглик В. Підходи до формування професійної компетентності майбутніх веб-розробників.....	199

<i>Лемещенко-Лагода В. Особливості використання систем Moodle при вивченні курсу іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах дистанційного навчання.....</i>	202
<i>Лютко Н. До питання про використання технологій Hi-Tech та Hi-Hume в освіті.....</i>	206
<i>Мержева Л. Самостійна робота з дисциплін диригентсько-хорового циклу як засіб професійної самореалізації педагога-музиканта.....</i>	210
<i>Рябець С. , Іваниця Ю. Деякі етапи методики формування професійних інтересів учнів на уроках технологій.....</i>	214
<i>Сібрук А., Литвинська С, Добровольська Л. Місце онлайн-комунікацій у навчальному процесі (на прикладі навчальних закладів України та Великої Британії).....</i>	215
<i>Семиченко В. Особливості організації навчальної діяльності студентів в умовах онлайн-навчання.....</i>	219
<i>Слабинська С., Стрикозіна А. Дистанційне навчання в умовах випробувань – актуальність сьогодення.....</i>	226
<i>Сюсюкан Ю. Аналіз використання інформаційно-комунікаційних технологій в онлайн навчанні фізики.....</i>	228
<i>Тригуб І. Аналіз чинників формування проектної компетентності майбутніх інженерів-програмістів.....</i>	235
<i>Yelisieiev I. Assessment and Instruction as an Integral Part of a Classroom Activity.....</i>	238

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

<i>Бабко Н. Забезпечення доступності та якості неформальної та інформальної освіти.....</i>	244
<i>Багрій Т. Неформальна освіта як важлива складова сучасного освітнього простору.....</i>	247

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ОСВІТЯН ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

<i>Леонтьєва Т. Педагогічний супровід в інклюзивному компоненті Нової української школи.....</i>	251
<i>Масюкова Є. Проблеми інклюзивної освіти.....</i>	254

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Калашник Д., Хижняк М., Бровченко А. Психологічна підтримка фахівців з фізичної культури у формуванні інтересу школярів до фізичної культури.....</i>	257
<i>Малахова О. Професійна мотивація та рівень задоволеності життям в умовах воєнного стану.....</i>	266
<i>Переверзєва О. Психологічний супровід підготовки концертмейстера в системі диригентсько-хорової освіти.....</i>	270
<i>Щепова Д. Психолого-педагогічний супровід професійного становлення здобувачів ЗВО в умовах невизначеності.....</i>	276

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

<i>Осадча К., Марчук М. Аналіз змісту курсів тематики візуального програмування в Норвезькому університеті науки і технологій.....</i>	281
--	-----

ЗМІЦНЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

<i>Алексєєнко А. Формування провідних європейських цінностей в учнів старших класів на уроках англійської мови.....</i>	285
<i>Арабаджи О., Арсененко І., Донець І., Донченко Л, Левада О. Третя місія МДПУ імені Богдана Хмельницького в полікультурному просторі Мелітопольщини: виклики та перспективи.....</i>	286
<i>Афанасьєва Л., Глинська Л. З досвіду роботи кафедри соціології та філософії МДПУ імені Богдана Хмельницького щодо створення пілотних проєктів у різних соціокультурних сферах.....</i>	290
<i>Біляєва А. Зміцнення європейських цінностей через освіту.....</i>	295
<i>Гончар Н. Провідні цінності ЄС як освітній орієнтир.....</i>	299
<i>Гостіщева Н., Харченко Т. Критичне мислення як засіб формування європейських ціннісних орієнтацій у процесі навчання англійської мови.....</i>	300
<i>Губко В. Цінності європейської цивілізації в розрізі вивчення англійської мови.....</i>	305
<i>Жевнерюк Т. Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті.....</i>	307
<i>Зіненко Н. Використання інструментів автоматизованого перекладу в навчанні майбутніх перекладачів.....</i>	309
<i>Зінченко А. Використання ціннісно-орієнтованих текстів у навчанні англійської мови учнів старших класів ЗЗСО.....</i>	311

Іващенко О. Фізичне виховання в закладах вищої освіти в рамках європейської інтеграції.....	314
Калашникова Т. Викладання англійської мови як засіб формування ціннісних орієнтацій у студентів технічних ЗВО в умовах євроінтеграційних процесів.....	317
Калужська Л. Англійська як мова вищої освіти.....	319
Карнауха С. Реалізація цінностей Європейського союзу в освітньому просторі України.....	321
Кучерак І. Відображення ключових європейських цінностей в англомовній інклюзивній літературі.....	323
Левіна Л. Основні цінності, які прививають в системі освіти Німеччини...	325
Лушня Д. Цінності та принципи ЄС в освіті: педагогічний контекст.....	327
Маслова А., Гончарова О. Реалізація цінностей ЄС в освітньому просторі педагогічного закладу вищої освіти.....	330
Маслова М. Прийняття європейських цінностей в Україні: реалії і перспективи.....	333
Масюкова Є. Упровадження базових європейських цінностей у процесі підготовки майбутніх учителів англійської мови в Україні.....	335
Мельнікова А. Імплементация європейських цінностей у навчально-виховний процес НУШ.....	337
Множинська В. Роль інклюзивної освіти у формуванні європейських цінностей.....	339
Мура М. Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті.....	345
Nadolska Yu. European language portfolio as one or the assessment criteria for foreign language acquisitions of higher education.....	347
Oboznyi V. Evaluating the effectiveness of pedagogical approaches in European values education.....	350
Огнева Ю. Підтримка загальноєвропейських цінностей як запорука розвитку української освіти.....	353
Пісоцький Є. Влив іноваційних технологій і програмування на зміцнення європейський цінностей.....	355
Проценкова Є. Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання он-лайн.....	358
Радченко Д. Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання.....	360
Розман І. Навчання та викладання як процес зміцнення європейських цінностей.....	363
Савлук О. Реформування системи вищої освіти в Україні – запорука успішної інтеграції в європейський освітній простір.....	365
Сидорова Ю. Ціннісно-орієнтований підхід як чинник євроінтеграції України.....	369
Соколов А. Ціннісно-мотиваційна складова розвитку моральної стійкості майбутніх офіцерів.....	371

Shepel M. <i>Future tourism professionals` sociocultural competence development at the English language tutorials.....</i>	374
Хоменко Н. <i>Зміцнення ключових європейських цінностей під час дистанційного навчання.....</i>	376
Цюрупа М. <i>Систематизовані знання про війну та мир (полемологія) в структурі оновлення освіти України.....</i>	378

[unormovuye-pitannya-pidgotovki-pedagogichnih-pracivnikiv](#) (дата звернення: 10.01.2023)

4. Проект Плану відновлення України : матеріали робочої групи «Освіта і наука». Національна рада з відновлення України від наслідків війни. (липень, 2022). URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/education-and-science.pdf> (дата звернення: 14.11.2022)

5. В Україні створено кадровий резерв для керівників закладів освіти. Опубліковано 30 листопада 2022 р. URL : <https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2F>

6. «Громадянин приходять за дипломом, а не за знаннями» : Міністр освіти та науки України Оксен Лісовий назвав головну проблему в українській освіті. Інформаційний портал «Український простір прикарпаття». URL : <https://ukr-space.com.ua/news/189196?fbclid=IwAR2ZKbe2YIsy0kUu5phg6ohEZt-yVzuPlcPqnlEwMMujFScIIISQLteOvrI>

*Світлана Осипенко,
Наталія Захарова*
Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ФАНДРАЙЗИНГ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Від початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та проголошення воєнного стану всі сфери суспільного життя в країні зазнали істотних змін. Відповідно система вищої освіти не стала виключенням, адже поряд з існуючими до повномасштабного вторгнення викликами та загрозами заклади вищої освіти зіткнулись:

- з руйнуванням та знищенням їх інфраструктури в результаті ракетних обстрілів та бойових дій. Так станом на 01.09.2023 р. в Україні зруйновано 7 заклади вищої освіти, а також 74 заклади зазнали руйнувань [1]. При цьому слід зазначити, що 34 заклади вищої освіти є переміщеними і відповідно втратили наявну матеріальну і технічну базу [2];

- зі значним скороченням рівня бюджетного фінансового. У 2022 р. видатки на забезпечення закладів вищої освіти становили 25,1 млрд. грн. або 51,2% від запланованого рівня [3];

- зі значною втратою кадрового потенціалу, а також із відтоком студентів.

Отже вирішення та подолання означених викликів і загроз вимагає значного зростання рівня фінансового забезпечення закладів вищої освіти. Проте в умовах повномасштабної війни, а також під час післявоєнної відбудови бюджетних ресурсів буде не достатньо, тому ключову роль в фінансуванні закладів вищої освіти повинні відігравати альтернативні джерела фінансування.

Питання зміцнення фінансового забезпечення закладів вищої освіти не є новими для вітчизняної науки. Ця проблематика достатньо змістовно висвітлена в працях таких вітчизняних вчених, як: Боголіб Т.М., Красуля А.В., Кобушко Я.В., Осецький В.Л., Татомир І.Л. тощо. Проте в умовах воєнного стану та тривалої широкомасштабної війни держава не має можливості забезпечувати в повному обсязі постійно зростаючі потреби закладів вищої освіти відповідно виникає необхідність в пошуку альтернативних джерел фінансування їх діяльності. Одним з таких джерел є фандрайзинг. Тому дана тема набуває більшої актуальності враховуючи сьогоденні реалії.

У широкому сенсі, під фандрайзингом розуміють комплекс методів і процедур, а також професійну діяльність щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів з різноманітних джерел для реалізації соціально значущих, науково-дослідних та бізнес-проектів, що вимагають спеціальних знань і навичок, які можуть вплинути на прийняття позитивного рішення донором [4]. При цьому слід відмітити, що використання такого інструменту фінансового забезпечення, як фандрайзинг передбачає можливість отримувати допомогу не лише у вигляді фінансових ресурсів та матеріальних ресурсів (безповоротно передане обладнання, витратні матеріали, надання в користування об'єктів нерухомості, тощо), а й у вигляді нематеріальних активів таких як інформація, встановлення ділових зв'язків, волонтерська допомога, безкоштовні послуги, тощо

Спираючись на досвід провідних закладів вищої освіти США (рис. 1) можна з впевненістю зазначити, що фандрайзинг є ефективним джерелом залучення фінансових ресурсів для забезпечення навчальної та наукової діяльності освітнього закладу. Тобто використання де-кількох інструментів фандрайзингу одночасно може допомогти залучити необхідні фінансові і матеріальні ресурси, які гарантуватиме надання високоякісних освітніх послуг та забезпечуватиме проведення науково-дослідної роботи як викладачами, так і студентами на високому рівні, при цьому з реальною апробацією наукових досліджень. Крім того слід зауважити, що використання інструментів фандрайзингу буде реальним свідченням зростаючої автономії закладів вищої освіти, адже дозволить залучати кошти в рази більше ніж існуюче бюджетне фінансування.

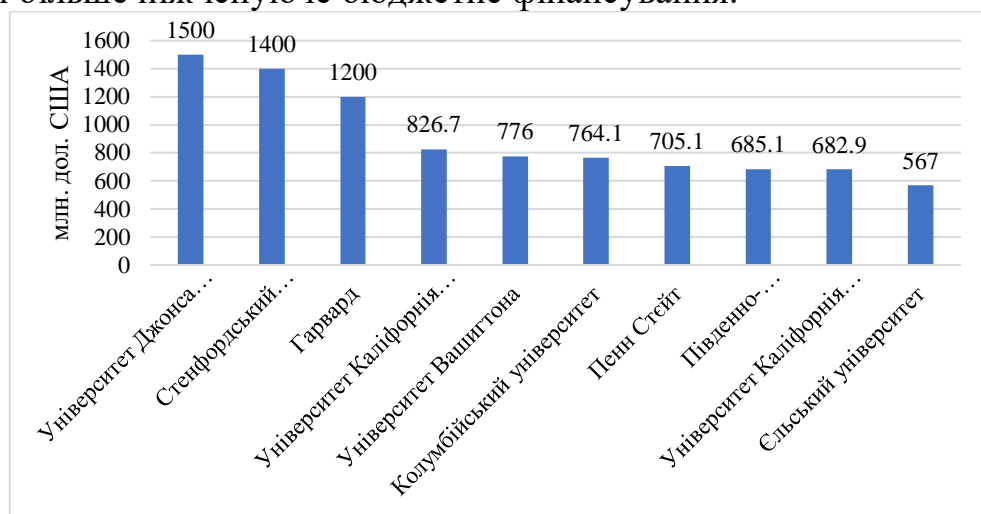

Рис. 1 Обсяг фінансових ресурсів залучених коледжами та університетами США у 2020 році за допомогою фандрайзингу
Складено за даними [5]

Нажаль в Україні відсутня статистика щодо визначення обсягу залучення фінансових та матеріальних/не матеріальних ресурсів за допомогою фандрайзингу. Це дуже обмежує можливості проведення досліджень в даному напрямку. Проте до найбільш відомих фактів використання інструментів фандрайзингу закладами вищої освіти в Україні можна віднести утворення ендавментів університетів, зокрема Українського католицького університету, Києво-Могилянської академії, Інституту міжнародних відносин, Острозької академії, фінансових установ (Тас-Комерцбанку, Кредобанку, Укрексімбанку), а також благодійних фондів (фондації ім. князів-благодійників Острозьких (Рівне), «Захист» (Херсон), «Блакитна магістраль» (Київ), Фонду Короля Юрія (Івано-Франківськ). Однак в Україні не набула широко поширення практика створення ендавментів бізнес-компаніями та університетами для фінансування наукових досліджень та управління патентами [6].

Тому найбільш прийнятними формами фандрайзингу на сьогоднішній день можуть бути:

- утворення ендавмент-фондів, що можуть формуватися за рахунок особливих цільових внесків, наприклад, фінансової допомоги від успішних випускників;
- активізація співпраці закладів вищої освіти з вітчизняним бізнесом результатом якої може бути утворення фондів для забезпечення та реалізації наукових проєктів;
- залучення грантів та участь у міжнародних наукових, освітніх та фінансових проєктах.

Отже, використання нових механізмів та активізація співробітництва між закладами вищої освіти, вітчизняним та зарубіжним бізнесом, міжнародними організаціями та інституціями, благодійними організаціями матиме позитивні економіко-соціальні ефекти для майбутнього розвитку системи вищої освіти, підвищуватиме якість підготовки випускників, та в цілому сприятиме зростанню наукового потенціалу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освіта під загрозою. URL: <https://saveschools.in.ua/> (дата доступу 21.09.2023 р.)
2. Шкарлет С. Я не допущу освітнього мародерства. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-ya-ne-dopushu-osvitnogo-maroderstva> (дата звернення 21.09.2023 р.)
3. Функціональна класифікація видатків Державного бюджету у 2022 р. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/expenses?class=functional&view=table> (дата звернення 21.09.2023 р.)
4. Sokolova A. Model of Fundraising Activity in Ukraine. A. Sokolova, V. Klimenko. Journal of European economy. 2015. Vol. 14. № 1. P. 70-84 (дата звернення 21.09.2023 р.)
5. Lorin, J. (2021). College Fundraising Flattens in Another Blow From Pandemic. Retrieved from <https://www.bloombergquint.com/onweb/collegefundraising-flattens-in-another-blow-from-pandemic> [in English]. (дата звернення 21.09.2023 р.)